

Tarih

ÖĞRETEN PARAGRAF

Konu Öğreten Paragraf

Paragraf Çöz, Konuyu Kavra

Akıllı Tahta
Uygulamalı

Yazarlar
Murat ÇINAR
Lezgin ASLAN
Okan ÇOBAN

9. SINIF TARİH

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Giriş Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

1. Baskı: Markaj Yayınları

2. Baskı: Giriş Yayınları

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Giriş Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Giriş Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyayinlari.com

girisyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: TARİH VE ZAMAN

▶ PARAGRAF TESTİ 1	3
▶ PARAGRAF TESTİ 2	5

2. ÜNİTE: İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ

▶ PARAGRAF TESTİ 1	7
▶ PARAGRAF TESTİ 2	9
▶ PARAGRAF TESTİ 3	11
▶ PARAGRAF TESTİ 4	13
▶ PARAGRAF TESTİ 5	15

3. ÜNİTE : ORTA ÇAĞ'DA DÜNYA

▶ PARAGRAF TESTİ 1	17
▶ PARAGRAF TESTİ 2	19
▶ PARAGRAF TESTİ 3	21

4. ÜNİTE: İLK VE ORTA ÇAĞ'DA TÜRK DÜNYASI

▶ PARAGRAF TESTİ 1	23
▶ PARAGRAF TESTİ 2	25
▶ PARAGRAF TESTİ 3	27
▶ PARAGRAF TESTİ 4	29
▶ PARAGRAF TESTİ 5	31

5. ÜNİTE: İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU

▶ PARAGRAF TESTİ 1	33
▶ PARAGRAF TESTİ 2	35
▶ PARAGRAF TESTİ 3	37
▶ PARAGRAF TESTİ 4	39

6. ÜNİTE: TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ VE İLK TÜRK İSLAM DEVLETLERİ

▶ PARAGRAF TESTİ 1	41
▶ PARAGRAF TESTİ 2	43
▶ CEVAP ANAHTARI	45

GİRİŞ YAYINLARI

1 Tarih; toplumların başından geçen olayları zaman ve yer göstererek belgelere dayalı bir biçimde anlatan bunların sebep ve sonuçlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini objektif olarak ele alan sosyal bir bilimdir. Amaç olarak insanın kendisini konu alan tarih, yöntem olarak da kanıtların ortaya çıkarılmasını ve belirli bir yaklaşımla yorumlanmasını benimser. Geçmiş ve yaşadığımız dönemdeki insan tecrübesinin tamamı tarihin konusu içerisine girer.

Buna göre parçada tarih ile ilgili aşağıdakilerin hangine değinilmemiştir?

A) Tanım	B) Amaç
C) Yöntem	D) Konu
E) Gözlem	

2 Tarihin konusu, zaman içinde gerçekleşen insan faaliyetleri, farklı etkilerle meydana gelen değişimler ve insan eylemlerinin sonucunda ortaya çıkan eserlerdir. Ayrıca doğa olayları, sonuçları itibarıyla insanları etkilediğinden tarihin konusu içerisinde yer alır. Örneğin, Orta Asya'da yaşanan kuraklık ve kıtlık tarihin konusu değilken bu doğa olayı sonucundaki göçler tarihin konusu olabilir. Kısaca tarihin konusu insandır ve insanın olmadığı yerde tarih de olmaz. İnsanlar tarafından meydana getirilen tarihî olayların her birinde genel ve özel sebepler söz konusudur. Genel nedenler, her olayda göz önünde bulundurulması gereken hususlardır. Özel nedenler ise olaydan olaya değişen şartlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarihin konusu olamaz?

- A) Doğa olaylarının nedenleri
- B) Kavimler göçü
- C) Osmanlı Devleti'nin kurulması
- D) Çağların açılıp kapanması
- E) Moğol isyanı

3 Tarihî bilgilerin doğru ve güvenilir olması için tarihî olaylarla ilgili kaynaklara başvurmak gerekir. Tarihî bir olayla ilgili bilgi veren her türlü malzeme kaynak adını alır. Tarihin kaynakları, birbirinden farklı niteliklere ve özelliklere sahiptir. Kaynaklar oluştuğu döneme ve tarihçinin kullanım önceliğine göre birinci ve ikinci elden kaynaklar olmak üzere iki gruba ayrılır: Birinci elden kaynaklar, tarihî olayın geçtiği döneme ait her türlü bulgudur. İkinci elden kaynaklar, olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından yararlanılarak meydana getirilen eserlerdir. Ayrıca tarihî kaynaklar bilgi veren kaynağın ve malzemenin türüne göre şu şekilde sınıflandırılır:

Yazılı kaynaklar: Ferman, mühür, para, gazete vb.

Sözlü kaynaklar: Destan, efsane, hikâye, şiir vb.

Kalıntılar: Arkeolojik buluntular, taş, toprak, kemik, madenden yapılmış eşyalar, mezarlar vb.

Çizili, sesli ve görüntülü kaynaklar: CD, film, fotoğraf, resim vb.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tarihin yazılı kaynakları arasında yer almaz?

A) Takvim–Yıllık	B) Şecereler
C) Menkıbeler	D) Hatıratlar
E) Siyasetnameler	

4 Tarihi diğer beşerî ve sosyal bilim dallarından ayıran en önemli fark; diğer bilimler insanı veya doğayı bir yönüyle ele alırken tarih, insanı her yönüyle ve bütün yaptıklarıyla anlamaya ve anlatmaya çalışır. Tarihçi; siyasi, askerî, kültürel, sosyal veya biyografik çalışmalar yaparken coğrafya, sosyoloji, felsefe, ekonomi, kronoloji, etnografya, hukuk, heraldik, arkeoloji, sanat tarihi, dil bilimi gibi farklı bilim dallarından yararlanır.

Bu parçadan hareketle tarih bilimi ile ilgili aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) Çeşitli bilim dallarıyla etkileşim halindedir.
- B) Ayrıntılı anlatmak için her insanın bir yönünü ele alır.
- C) İnsan faaliyetlerini bütüncül ele alır.
- D) İnsanı konu alan her şey tarihçinin inceleme alanına girmektedir.
- E) Diğer bilim dallarından farklı bir yöntem takip eder.

1 İnsanlık; zamanı gün, hafta, ay, yıl gibi belli periyotlara bölmüş ve düzenli bir sistem çerçevesinde algılamıştır. Hayatı bu çerçevede düzenlemek üzere insanlar yaklaşık 6000 yıldan beri takvim kullanmıştır. Sümerler, Babiller, Mısırlılar, Yunanlar, İbraniler, Romalılar, Aztekler, Mayalar, Çinliler, Hintler, Tibetliler, Türkler ve Araplar gibi çok çeşitli millet ve topluluklar değişik takvimler meydana getirmiştir. Bu millet veya topluluklar takvimleri ay veya güneş yılını esas alarak oluşturmuştur. Bazı toplumlar takvimlerini "ay yılı" esasına göre oluşturmuştur. Ay yılı, Ay'ın Dünya etrafındaki dönüşünü esas alır ve on iki tur dönüşü bir yıla denk gelir. Bu süre 354 gündür. Bazı toplumlar ise takvimlerini "güneş yılı" esasına göre oluşturmuştur. Güneş yılı, Dünya'nın Güneş etrafındaki bir tur dönüşünü esas alır. Bu süre 365 gün 6 saattir.

Parçada insanlığın hangi bilim dalında gelişme kaydettiğinden söz edilmektedir?

- A) Geometri
B) Astronomi
C) Fizik
D) Tarih
E) Felsefe

2 On iki hayvanlı Türk takvimi, Türklerin kullandığı ilk takvimdir ve güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir. Hangi tarihten itibaren kullanıldığı bilinmemekle birlikte bu takvim Kök Türkler ve Uygurlar tarafından kullanılmıştır. On iki yılda bir devir yapan bu takvimde yıllar, hayvan adları ile gösterilir. Bu takvimde kullanılan hayvan isimleri ise şunlardır: sıçgan (sıçan), ud (öküz), bars (pars), tavışgan (tavşan), lu (ejder), yılan, yund (kısırak), kon (koyun), biçin (maymun), takıgu (tavuk), it (köpek), tonguz (domuz).

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) On iki hayvanlı Türk takvimini kullanan devletler
B) On iki hayvanlı Türk takviminde geçen hayvan isimleri
C) On iki hayvanlı Türk takviminin ne zamandan beri kullanıldığı
D) On iki hayvanlı Türk takviminin özellikleri
E) Türklerin kullandığı takvimler

3 Türklerin kullanmış oldukları ilk takvim; güneş yılını esas alan ve yılların hayvan isimleriyle belirtildiği on iki hayvanlı Türk takvimidir. Türkler İslamiyet'in kabulünden sonra hicri takvimi kullanmaya başlamışlardır. Büyük Selçuklular Dönemi'nde, Sultan Melikşah tarafından hazırlatılan ve güneş yılı esas alınan Celali takvim kullanılmıştır. Osmanlılar Devleti'nde mali işlerde güneş yılı esasına göre düzenlenen Rumi takvim kullanılmaya başlandı. 1917 yılında ise Takvim-i Garbi adıyla Miladi takvime yakın bir takvim kullanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra ise 26 Aralık 1925'te Miladi takvim kabul edildi ve 1 Ocak 1926'dan itibaren kullanılmaya başlandı.

Bu parçaya getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Türklerin Kullandığı Takvimler
B) Dünyada Kullanılan Takvimler
C) Türklerin Kullandığı İlk ve Son Takvim
D) Takvimler
E) Türklerin Bulduğu Takvimler

4 Hicri takvim, Türklerin İslamiyet'i kabul ettikten sonra kullandığı takvimdir. Bu takvimde Hz. Muhammed'in hicret ettiği yıl (622), başlangıç kabul edilmiştir. Hz. Ömer Dönemi'nde oluşturulan bu takvim, ay yılını esas almıştır. Bu takvime göre bir yıl 354 gün 8 saat 48 dakikadır. Ayrıca bir ay yılı, bir güneş yılından yaklaşık 11 gün eksiktir. Diğer bir ismi kamerî (ay) takvimidir. Günümüzde İslam dünyası, dinî günleri hicri takvime göre belirlemektedir.

Bu metnin yazılmasının asıl amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hicri takvimi kullanan milletleri tanıtmak
B) İslam ülkelerinin kullandığı takvimleri sıralamak
C) Hicri takvimin kullanıldığı alanları belirtmek
D) Günümüzde kullanılan takvimleri belirtmek
E) Hicri takvimi tanıtmak

1 Yazının bulunmasından önceki döneme Tarih Öncesi Çağlar, yazının icadından sonraki döneme Tarih Çağları denilmiştir. İnsanlık tarihinin en uzun devresini oluşturan Tarih Öncesi Dönem'de insanlar tabiata bağlı bir hayat sürdürdüler. İlk zamanlarda insanlar orman ve göl kenarlarında yaşarken havaların soğuması ve buzulların güneye doğru ilerlemesi üzerine daha elverişli yerlere sığınmak zorunda kaldılar. Henüz hayvanları avlayacak silahları olmadığı için yabani meyveler, otlar ve bitki kökleriyle beslendiler. Yiyecek bulmak için bütün gün dolaşan insanlar gece olunca mağaralar, kuytu yerler ve ağaç kovukları gibi doğal barınaklara çekildiler. Böylece soğuktan, fırtınadan, kardan, yağmurdan ve diğer dış tehlikelerden korunmaya çalıştılar.

Parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) III. kişi ağzıyla anlatılmıştır.
- B) Genelinde nesnel cümleler kullanılmıştır.
- C) Olağanüstü olaylara yer verilmiştir.
- D) Açıklayıcı bir anlatım vardır.
- E) Özetleyen ve sonuç bildiren bir ifade kullanılmıştır.

2 Tarih Öncesi Dönem'de ateşin kontrol altına alınıp kullanılması önemli bir dönüm noktası oldu. Ateş öncelikle ısınmak, karanlığı aydınlatmak ve vahşi hayvanları korkutmak için kullanıldı. Ateşin bulunmasıyla birlikte yiyeceklerini pişiren insanın beslenme alışkanlığı değişirken sindirimi kolaylaştı. Bu dönemde yaşam şartlarındaki iyileşmeye bağlı olarak insanın bilgi ve becerileri gelişti. Yontularak sivriltilen taşlar uzun sopaların ucuna takılarak daha kullanışlı hâle getirildi. Taşlar keskinleştirilerek bıçak ve balta gibi kullanıldı. Hayvan kemiklerinden ve boynuzlarından zıpkın, mızrak uçları, iğne ve hançerler yapıldı.

Bu parçada aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarının hangileri kullanılmıştır?

- A) Karşılaştırma – Tanık gösterme – Tanımlama
- B) Benzetme – Örneklendirme – Tanık gösterme
- C) Tanımlama – Karşılaştırma – Benzetme
- D) Örneklendirme – Tanık gösterme – Tanımlama
- E) Karşılaştırma – Benzetme – Örneklendirme

3 İnsanlar beslenme, barınma ve giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırken sanatı da keşfettiler. Günlük hayatlarında gördükleri veya yaşadıkları olayları mağara duvarlarına çizerek hayat tarzlarına ilişkin bilgilerin günümüze kadar ulaşmasını sağladılar. Eski Taş Çağı olarak adlandırılan bu döneme ait insan barınaklarının en tanınmışları, İspanya'daki Altamira ve Fransa'daki Lascaux (Laskouks) Mağaralarıdır. Bu mağaraların duvarları öküz, at, geyik, dağ keçisi ve bizon gibi hayvanların resimleriyle kaplıdır. Yurdumuzda ise Küçükçekmece Gölü (İstanbul) yakınındaki Yarımburgaz Mağarası, Anadolu'nun bilinen en eski yerleşmesidir. Burada günümüzden 400 bin yıl öncesine ait insan ve hayvan fosillerine rastlanmıştır. Söz konusu dönemi aydınlatan bir başka önemli merkez MÖ 50.000 – MÖ 15.000 yılları arasına tarihlenen Antalya yakınlarındaki Karain Mağarası'dır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsanlar beslenme, barınma ve giyinme gibi temel ihtiyaçlarını mağaralarda karşılamaya çalışmışlardır.
- B) İnsanlığın ilk dönemindeki mağaralar o döneme ayna tutmaktadır.
- C) Dünyanın çeşitli bölgelerinde Eski Taş Çağı'nı yansıtan mağaralar bulunmaktadır.
- D) Mağara duvarlarında ilk insanlara ait çizimler bugüne kadar korunagelmiştir.
- E) İnsanın geçmişini öğrenmek, geçmişten günümüze ulaşan izlerin incelenmesine bağlıdır.

4 (I) Yazının icadından önceki dönemde insanın hayat tarzı avcılık ve toplayıcılık şeklinde başlamıştır. (II) Hayat tarzına bağlı olarak beslenme biçimi gelişen insanoğlu, besin kaynakları bulabilmek için yer değiştirmek zorunda kalmıştır. (III) İnsanoğlu; kendiliğinden yetişen yabani buğday, arpa, çavdar gibi tahılları toplayarak bunları kullanmıştır. (IV) Daha sonraki süreçte insanlar bu yabani tahılları ıslah ederek kendi kontrolünde planlı bir tarımsal faaliyete başlamıştır. (V) Böylece bölgedeki avcı ve toplayıcı toplumlar giderek üretici konuma geçmiştir.

Parçanın anlam bütünlüğü dikkate alındığında numaralandırılmış cümlelerin hangisinden sonra "Bu göçebe yaşam biçimi uzun süre devam etmiş ve bu süreçte insanlar et, meyve ve bitkilerle beslenmeye devam etmiştir." cümlesinin getirilmesi uygun olur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1 Göbeklitepe'deki kazılarda günümüzden 12 bin yıl öncesine ait tapınaklarla karşılaşıldı. (I) 15–20 metre çapındaki bu tapınaklarda “T” ve ters “L” harflerine benzeyen tek parça hâlindeki anıtsal taş sütunlar daire şeklinde sıralanıyor. (II) Tapınağın merkezinde yine “T” biçimli sütunlar bulunuyor ve her biri 40–50 ton ağırlığındaki bu taşların yüksekliği 4–6 metre arasında değişiyor. (III) Uzmanlara göre insanı simgeleyen bu sütunların üzerinde boğa, turna, akbaba, kaplumbağa, yılan, tilki, aslan, kurt ve örümcek kabartmaları ve heykelleri yer alıyor. (IV) Dünyanın bilinen en eski ve en büyük tapınak yerleşkesi Göbeklitepe Tarih Öncesi Dönem ve yerleşik hayata geçişle ilgili pek çok bilgiyi altüst etti. (V)

Parçanın anlam bütünlüğü dikkate alındığında numaralandırılmış yerlerin hangisine “Yakın zamana kadar Çayönü ve Catalhöyük’ün en eski yerleşmeler olduğu kabul edilirken Göbeklitepe’nin keşfiyle birlikte uygarlıklar ve dinler tarihinin yeniden yazılması ihtiyacı ortaya çıktı.” **cümlesinin getirilmesi uygun olur?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2 Yazının icadından önceki dönem olan tarih öncesi devirler sınıflandırılırken insanların kullanmış oldukları araç gereç ve madenlerden yola çıkılmıştır. Buna göre tarih öncesi Taş Çağı ve Maden Çağı şeklinde dönemlendirilmiştir. Yazının icadıyla birlikte tarih çağlar başlamıştır. Taş Çağı; Eski Taş, Orta Taş ve Yeni Taş Çağı olmak üzere kendi içinde çağlara ayrılırken Maden Çağı da Bakır, Tunç ve Demir Çağı olarak dönemlere ayrılmıştır. Zamanla bu dönemlendirmeye, üretim ve yerleşme biçimiyle yaşam koşullarını belirleyen diğer etkenler de eklenmiştir.

Bu parçadan aşağıdakilerin hangisi çıkarılabilir?

- A) Tarih öncesi devirler bu dönemdeki yaşam koşullarına göre adlandırılır.
B) Taş Çağı, bu dönemde kullanılan madenlere göre kendi içinde sınıflandırılmıştır.
C) Maden Çağı'na geçildiğinde taş ile yapılan malzemeler yerini maden ile yapılanlara bırakmıştır.
D) Taş ve Maden çağları kendi içlerinde üç döneme ayrılırlar.
E) Yazının icadıyla birlikte Taş Çağı ve Maden Çağı başlamıştır.

3 Sümerlerden sonra çivi yazısı Akad, Babil, Asur, Hitit ve Urartu gibi medeniyetler tarafından geliştirilmiştir. Hiyeroglif yazısını kullanan Mısırlılar, yazı aracı olarak papirüs ve fırça gibi araçlar kullanmıştır. Böylece yazının taşınabilirliği kolaylaşmıştır. Mısır yazısı, 22 harften oluşan Fenike alfabesinin gelişmesine de model olmuştur. Bu alfabeden Sami, sonrasında da Latin alfabesi geliştirilmiştir. İlk kez Bergama'da hayvan derisinden üretilen parşömenler birleştirilerek kitap hâline getirilmiştir. Çin medeniyeti ise parşömeden daha ucuza mal olan tekstilden yapılan kâğıdı üretmiştir. VIII ve IX. yüzyıllarda İslam medeniyeti kâğıt üretimini yaygınlaştırmıştır.

Bu metnin yazılış amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çivi yazısının nasıl geliştirildiğini belirtmek
B) İnsanlık tarihinde kullanılan alfabeleri tanıtmak
C) Yazının icadıyla yaşanan bazı süreçleri belirtmek
D) Kâğıt kullanımına geçişin nedenlerini dile getirmek
E) Yazıyı kullanan medeniyetleri sıralamak

4 Mısır'da toplum kâtipler, rahipler, askerler, tüccarlar, zanaatkarlar, çiftçiler ve köleler olmak üzere çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Mısır ekonomisi tarım, ticaret ve madencilğe dayanmıştır. Mısırlılar, Asya ve Afrika ülkeleri ile ticari ilişkilerde bulunmuşlardır. Mısırlılar, hiyeroglif adı verilen resim yazısı kullanmışlardır. Yazılarını papirüs bitkisinden yapılan kâğıtlara yazmışlardır. Çok tanrılı dine inanan Mısırlılar, ölümden sonraki yaşama inandıkları için ölümlerini mumyalamışlardır. Mumyalama teknikleri sayesinde insan vücudunu tanıyan Mısırlılar, tıp alanında ve eczacılıkta gelişmişlerdir. Matematikte ondalık sayı sistemini bulmuşlar, ilk defa dört işlemi kullanmış, “pi sayısı”nı bugünkü değerine yakın hesaplamışlardır. Mısırlılar geometride de önemli ilerleme kaydetmişlerdir. Nil Nehri'nin hareketlerini incelemeleri astronomide gelişmelerine katkıda bulunmuş, bu da takvimi icat etmelerini sağlamıştır. Mısır'da firavunlar için piramitler, halk için ise labirent denen mezarlar yapılmış; bu mezarlara çeşitli araç, gereç ve yiyecekler konulmuştur. Bu anlayış Mısırlıların ölümden sonraki yaşama inanmalarından kaynaklanmaktadır.

Bu metnin anlatımında aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Tartışma B) Açıklama
C) Öyküleme D) Betimleme
E) Tanımlama

1

- I. Roma İmparatorluğu, MS 375 yılında başlayan Kavimler Göçü sırasında uğradığı saldırılar nedeniyle zayıflayarak 395 yılında ikiye ayrıldı.
- II. Orta Çağ, Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u fethederek Doğu Roma İmparatorluğu'na son vermesine kadar yaklaşık bin yıl devam etti.
- III. Bunlardan Batı Roma İmparatorluğu'nun 476'da yıkılışı bazı tarihçiler tarafından Orta Çağ'ın başlangıcı kabul edildi.
- IV. İnsanlık tarihinin bu uzun devresinde yeryüzü her bakımdan önemli gelişmelere sahne oldu.

Parçadaki numaralandırılmış cümlelerden hangileri yer değiştirirse parçanın anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

A) I ve II	B) I ve V
C) II ve III	D) III ve IV
E) IV ve V	

2

MS 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun; Batı ve Doğu Roma olmak üzere ikiye ayrılması, Avrupa'da büyük siyasi gelişmelere sebep olmuştur. Batı Roma İmparatorluğu'nun 476'da yıkılmasından sonra Avrupa'nın sosyo-ekonomik ve kurumsal yapısında değişiklikler yaşanmıştır. Roma İmparatorluğu'nun gücünü kaybettiği ve özellikle de bireyleri korumakta yetersiz kaldığı bu dönemde, Avrupa'da feodal siyasi yapılar ortaya çıkmış ve Germen kabileleri kendi devletlerini kurarak bugünkü Avrupa devletlerinin temellerini atmıştır. Avrupa'da Frank, Vizigot, Ostrogot, Sakson gibi Germen krallıkları kurulmuş ve bunlar, siyasi üstünlüğü ele almıştır. Bu durum, Avrupa'nın güçlü devlet otoritesinden yoksun kalmasına, büyük bir karmaşaya sürüklenmesine sebep olmuştur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi ile ilgili bir açıklama yapılmıştır?

- A) Kavimler Göçü'nün nedenleri
- B) Feodalitenin özellikleri
- C) Avrupa'daki kavimler arasındaki çekişmeler
- D) Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılma nedenleri
- E) Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması sonrası Avrupa'da yaşanan siyasi gelişmeler

3

Güçlü bir devlet geleneğine sahip olan Sasaniler, Kafkasya, Mezopotamya ve İran'a hükmetmiştir. Pers devlet geleneğini benimseyen Sasani İmparatorluğu'nun yönetim şekli monarşiydi. İmparatorluğun başında Şehinşah (Kralların Kralı) unvanını kullanan hükümdar bulunmaktaydı. ———. Şahların ölümünden sonra ortaya çıkan iktidar kavgaları, merkezî otoritenin zayıf düşmesine yol açmıştır. Kral, çoğu kez kendisinden sonra başa geçecek kişiyi yardımcısı olarak atamış ve onun siyaseti öğrenmesi için önemli eyaletlerden birinin başına getirmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Şehinşahlar devlet otoritesini sağlayamamaktaydı.
- B) Sasani Devleti'nin hükümdarı olarak tanımlanan Şehinşah'ın gücü, devletin bekası için çok önemlidir.
- C) Şehinşah, âdeta devletin kaderini elinde tutan kişiydi.
- D) Sasani Devleti'nin otoritesini sağlamaktaydı.
- E) Şehinşah'ın aldığı kararlar devletin geleceğine yön vermekteydi.

4

Roma İmparatorluğu ile savaşan Germen kavimleri, Kavimler Göçü yaşanırken birlikte hareket etmiştir. Soylu olmayan Germen kralları, Roma İmparatorluğu'nun eyalet sistemi gibi bir idari yapı kurmuştur. Bu eyaletlerin başına valiler görevlendirilmiştir. Eyaletlerden daha küçük yönetim birimlerini kontlar yönetmiştir. Her eyaletin kendi ordusu olup bu orduları kumanda etme görevi bir düke verilmiştir. Bu düzen, Avrupa'da feodal sistemi ortaya çıkarmıştır. Krallar, meclislerinde kontlarla piskoposlara danışarak karar almıştır. Kontlar, imparatorun tebaasını ruhban sınıfına itaate zorlamış, piskoposlar da halkı kontların yerel iktidarına tabi olmaya çağırmıştır. Ruhbanla soylular arasındaki birlikte yaşama geleneği, zamanla kökleşmiştir. Bu, feodalizmin ve dogmatizmin Orta Çağ boyunca Avrupa'daki egemenliğini kolaylaştırmıştır.

Verilen metinde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Avrupa'da feodal sistemin nasıl ortaya çıktığına
- B) Soylular sınıfına
- C) Kavimler Göçü'nün Avrupa'da meydana getirdiği kültürel değişime
- D) Avrupa'daki yönetim organizasyonlarına
- E) Din adamlarının siyasi alandaki etkinliğine

1 Mezopotamya'da topraklar özel mülkiyet altında iken Mısır'da firavun, tüm toprakların sahibidir. Bunun yanında tapınak toprakları ve subayların emekleri karşılığında edindiği topraklar da vardır. Toprakları kullanan köylüler ise kiracı durumundadır. Sümerlerde toprak mülkiyeti; tapınaklara ait topraklar, kent yöneticilerine ait topraklar ve ortakçı usulü ile işletilen köylülere ait topraklar olmak üzere üçe ayrılmıştır. Hititlerde ise toprak, küçük ve büyük tımar parçalarına bölünmüştür.

Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlk Çağ'da artı ürün
- B) İlk Çağ'da yönetim yapıları
- C) İlk Çağ medeniyetlerinde toprak yönetimi
- D) İlk Çağ'da tımar sistemi
- E) Monarşilerin ortaya çıkması

2 (I) İlk Çağ'da toplum; asiller, din adamları, hürler ve köleler gibi sınıflara ayrılmıştır. (II) Toprağa sahip olan soylular, yüzyıllar boyunca geçerli olacak güçlü statüler kazanarak sosyal, ekonomik, siyasi gücün belirleyicisi olmuştur. (III) Bu süreç tarım toplumlarının yönetim şekli olan monarşiyi ortaya çıkarmıştır. (IV) Tarihin bazı dönemlerinde monarşiler parçalansa da soylu sınıfa dayanan siyasal yönetimler varlığını sürdürmüştür. (V) Doğal olarak da ilk ekonomik organizasyonlar soyluların ve monarşilerin gücüne göre şekillenmiştir.

Parçada geçen numaralandırılmış cümleler ile ilgili aşağıdakilerin hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, örnekleme yapılarak anlatıma giriş yapılmıştır.
- B) II. cümlede, bir sıralama söz konusudur.
- C) III. cümlede, bir durumun sonucundan bahsedilmiştir.
- D) IV. cümlede, karşılaştırma yapılarak konu detaylandırılmıştır.
- E) V. cümlede, öznel bir giriş yapılmıştır.

3

- I. Batı ve Orta Avrupa ülkelerinde toprak sahibi olan senyörün; siyasi, ekonomik, hukuki ve askerî haklara sahip olduğu ve temeli toprak köleliğine dayanan toplum düzenine "feodalizm" denilmektedir.
- II. Köleler, serfler ve hür köylüler, korunma ve adalet karşılığında senyörlere mal ve hizmet üretmekle yükümlüdür.
- III. Senyörler, kendisinin ve malikâne sınırları içerisinde bulunanların güvenliğini sağlamak zorundadır.
- IV. Feodalizmde askerî ve mali hâkimiyetin devlete ait olması gerekirken bu haklara senyörler sahip olmuştur.

Numaralandırılmış bu cümlelerden anlamlı ve kurallı bir paragraf oluşturmak için aşağıdaki sıralamalardan hangisi yapılmalıdır?

- A) I – IV – III – II
- B) II – IV – I – III
- C) III – I – IV – II
- D) IV – I – III – II
- E) IV – II – I – III

4

———. Hindistan'da görülen bu sistemin ekonomik kurallarını dinsel statüler belirlemiştir. Hindu inancına göre yaşam, geçici olarak beden kazanmaktır. İnsanın gelecek yaşamındaki statüsünü belirleyen onun bu hayatındaki eylem ve tutumlarıdır. Kast sistemi; Brahmanlar (din adamları), Kşatriyalar (askerler), Vaisyalar (çalışanlar) ve Sudralar (işçiler ve köleler) sınıflarından oluşmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçanın giriş cümlesi olabilir?

- A) Hindistan'da ekonomik kurallar sistematik olarak belirlenmiştir.
- B) Hindistan'da sistemler farklı işleyişe sahiptir.
- C) Hindu inancı bazı sistemleri kabul etmemektedir.
- D) İnsan yaşamı çeşitli statülere bağlı olarak ilerler.
- E) Kast sistemi, bir kişinin toplumsal konumunun yaşamı boyunca belirlendiği toplumsal bir düzendir.

1 İlk olarak Avrasya'da görülen Türkleri araştıran bilim insanları, bu kadim milletin adını en eski tarihî kaynaklarda aramıştır. Türk adına, gerek kaynaklarda gerekse araştırmalarda çeşitli anlamlar verilmiştir. Türk adı; Çin kaynaklarına göre "miğfer", Kaşgarlı Mahmut'a göre "olgunluk çağı", A. Wambrey'e (Vambrey) göre "türemek", Ziya Gökalp'e göre "kanun ve nizam sahibi" anlamına gelmektedir. Türk adına, çeşitli anlamlar verilmesine rağmen "güç, kuvvet" anlamına geldiği 1911'de yayınlanan eski bir Türkçe metinden anlaşılmıştır. Bağımsızlığını 552'de ilan eden Kök Türk Devleti'yle Türk adı resmî bir kimlik kazanmıştır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi konu edilmiştir?

- A) Türk tarihi hakkındaki araştırmalar
- B) Tarihteki Türk devletleri
- C) Türk adını araştıran bilim adamları
- D) Türk adının anlamı
- E) Türk adının kullanıldığı devlet isimleri

2 Türklerin ilk ana yurtları Orta Asya'dadır. Orta Asya, doğuda Kingan Dağları'ndan, batıda Hazar Denizi ve İtil boylarına, güneyde Hindikuş ve Karanlık Dağları'ndan kuzeyde Sibiry'a'ya kadar uzanır. Bu geniş alanda Türklerin ilk ana yurtları; Altay-Sayan Dağları'nın kuzeybatısı, Tanrı Dağları'nın kuzeyi, Aral Gölü'nün çevresi ve Hazar Denizi'nin doğusu arasında kalan bölgededir. Orta Asya, geniş bozkırların ve çöllerin bulunduğu bir bölgedir. Altay Dağları, Ötüken Dağları, Sayan Dağları bölgenin en önemli dağlarıdır. Bu bölgede Amuderya (Ceyhun), Siriderya (Seyhun), Orhun, Selenga ve İrtiş ırmakları vardır. Karasal iklimin hüküm sürdüğü Orta Asya'da kışlar soğuk, yazlar sıcak ve kuraktır.

Bu parçada düşünceyi geliştirme yollarından hangisi ağırlıklı olarak kullanılmıştır?

- A) Tanımlama
- B) Karşılaştırma
- C) Sayısal verilerden yararlanma
- D) Tanık gösterme
- E) Benzetme

3

- I. Daha sonraki atlı konargöçer Türk medeniyetinin temelini oluşturan kültürler vardır.
- II. Bu eserler aracılığıyla MÖ IV. bin yılından itibaren oluşturulan ve değişik adlarla anılan kültürlerin özellikleri öğrenilmektedir.
- III. Bu kazılarda özellikle kurgan olarak bilinen mezar odalarında önemli eserler ele geçirilmiştir.
- IV. Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılar sonucunda yazıdan önceki döneme ait kültür merkezleri ortaya çıkarılmıştır.

Numaralandırılmış bu cümlelerden anlamlı ve kurallı bir paragraf oluşturmak için aşağıdaki sıralamalardan hangisi yapılmalıdır?

- A) I – III – II – IV
- B) II – IV – I – III
- C) III – I – IV – II
- D) IV – I – III – II
- E) IV – III – II – I

4

Anav kültüründe (MÖ 4000–MÖ 1000) geçen Anav, günümüzde Aşkabat'ın güneydoğusunda bir yerleşim bölgesidir. Bu yerleşim sahasında yapılan kazılarda ortaya çıkan seramik örneklerinin, bozkır kökenli bir halka, özellikle de Türklere ait olduğu düşünülmektedir. Türk kültürünün önemli bir unsuru olan at, ilk defa bu kültürde görülmüştür. Orta Asya'nın en eski kültürüdür.

Bu parçada;

- I. Anav'ın nerede olduğu
- II. Anav sahasında yapılan kazılarda ele geçirilenlerin neler olduğu
- III. Atın nasıl evcilleştirildiği
- IV. Türklere ait ilk kültür merkezinin neresi olduğu

bilgilerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) I, II ve IV
- E) I, II, III ve IV

1

- I. Asya Hun Devleti tarihte bilinen ilk Türk devleti olup aynı zamanda Orta Asya tarihinin ilk büyük devletidir.
- II. Devletin merkezi Ötüken'dir.
- III. Hunların bilinen ilk kağanı, "büyüklük ve genişlik" anlamına gelen Şan-yü veya Tan-hu unvanını taşıyan Tuman (Teoman)'dır.
- IV. Mete Han MÖ 209'da babası Tuman'ı tahttan indirerek Hunların başına geçmiştir.
- V. Türk tarihinde parlak bir dönem başlatan Mete Han, Türkçe konuşan ve Türk soyundan olan toplulukları ilk kez Hun hâkimiyeti altında toplamıştı.

Numaralandırılmış cümlelerin hangileri bir parçanın giriş cümlesi olabilir?

A) I ve II	B) III ve IV
C) I, II ve III	D) II, III ve IV
E) I, III, IV ve V	

2

630 yılında Çin hâkimiyetine girdikten sonra birçok Türk beyi Çin'e karşı isyan etti. Bunların en önemlisi Çin sarayını basmak isteyen Chie-shih-shuai'n (Kürşat) 639 yılındaki baş kaldırışıdır. Kürşat, Çin sarayını basarak veliahtı kaçırmayı ve onu kendi ülkesine götürmeyi planlamıştı. Ancak havanın aniden fırtınaya dönüşmesi ve ırmağın taşıp önlerini kesmesi yüzünden bu girişim başarısız kaldı. Ardından bağımsızlığı kazanma adına 648, 679 ve 681 yıllarında üç girişim daha yaşandı. Nihayet Kök Türkler, Kutluk önderliğinde bağımsızlık için harekete geçti ve 682 yılında zafere ulaşarak II. Kök Türk (Kutluk) Devleti resmen kuruldu. Kutluk Kağan, devleti derleyip toplayan anlamına gelen "İlteriş" unvanını aldı.

Bu parçada genel olarak aşağıdakilerin hangisinden bahsedilmektedir?

- A) I. Kök Devleti'nin Çin hakimiyetine girmesinden
- B) Türklerin bağımsızlık mücadelesi ile ilgili süreçten
- C) Kürşat'ın, Kök Türklerin bağımsızlığı için çabalamasından
- D) Kutluk Kağan'ın bağımsızlık mücadelesi vermesinden
- E) II. Kök Türk Devleti'nin idari teşkilatından

3

I. Kök Türk Devleti, tarihte Türk adını ilk defa resmî devlet ismi olarak kullanmıştır. Bumin Kağan liderliğinde Töles boylarını kendilerine bağladı. Nüfusunu artıran ve askerî olarak güçlenen Kök Türkler, Asya Hun Devleti'nin yıkılışından sonra bölgede kurulmuş olan Avar devleti'ni yıkarak 552 yılında Kök Türk Devleti'ni kurdu. Bumin Kağan, İl Kağan unvanını alarak ülkenin batı kısmının idaresini kardeşi İstemi Yabgu'ya verdi. Mukan Kağan zamanında Kök Türk Devleti her yönüyle parlak bir dönem yaşadı. Kore'den Karadeniz'e kadar uzanan sahada yaşayan bütün Töles ve diğer Türk boylarını, kuzeyde Kırgız Türklerini ve yabancı kavimleri devlete bağladı.

Bu metnin anlatımında aşağıdaki anlatım biçimlerinden hangisi ağır basmaktadır?

A) Açıklama	B) Tartışma
C) Öyküleme	D) Betimleme
E) Tanık gösterme	

4

Orhun ve Selenga bölgesinde yaşayan Uygurlar, Karluk ve Basmil boyları ile birlikte II. Kök Türk Devleti'ne son vermiştir. Böylece 744 yılında Kutluk Bilge Kül Kağan tarafından bağımsız Uygur Devleti kurulmuştur. Devletin ilk merkezi Ötüken iken daha sonra Karabalgasun olmuştur. Devletin kuruluşundan üç yıl sonra Kutluk Bilge Kül Kağan ölmüş ve yerine oğlu Moyen Çor geçmiştir. Bu dönemde devletin sınırları batıda Siri Derya (Seyhun) Nehri boylarına kadar uzanmıştır. Moyen Çor'dan sonra hükümdar olan Böğü Kağan, Mani dinini kabul etmiştir. Bu dinin etkisiyle göçebe yaşamı geniş ölçüde terk eden Uygurlar yerleşik hayata geçen ilk Türk topluluğu oldular. Mani dini Uygurları zayıflatan en büyük etken olmuştur. Uygurları hareketsizliğe, et yememeye, savaş yapmaya teşvik eden bu din onların savaşçı özelliklerinin zayıflamasına neden olmuştur. Fakat sonradan Uygurların bilim, sanat ve edebiyattaki ilerlemelerine etki etmiştir.

Verilen metinde Uygurların hayat tarzında büyük bir değişime uğramalarına aşağıdakilerden hangisi neden olarak gösterilmiştir?

- A) Sınırlarını Seyhun Nehri'ne kadar genişletmeleri
- B) Sanat ve edebiyatta ilerlemeleri
- C) Mani dinini kabul etmeleri
- D) Karabalgasun merkezli devlet kurmaları
- E) Savaşçı özellikleri kaybetmeleri

1 Hz. Muhammed, 571 yılında Mekke'de doğdu. Babasının adı Abdullah, annesinin adı Amine idi. Babası, daha o doğmadan önce vefat etmişti. Hz. Muhammed gençlik yıllarında, ticaretle uğraşan amcası Ebu Talip'in kervanlarıyla birlikte Suriye ile Yemen arasında gidip geldi. 25 yaşına geldiğinde de Hz. Hatice ile evlendi. Hz. Muhammed Mekke'de iyi ahlakı, doğruluğu ve güvenilir oluşuyla tanınan biriydi. Alışveriş sırasında dürüst davranır, her zaman haklı olanın yanında yer alır ve kötü alışkanlıklardan uzak dururdu. Bunun aksini bir defa dahi aklından geçirmemiştir. Bu nedenle Mekkeliler ona güvenilir Muhammed anlamına gelen Muhammedü'l-Emin adını vermişlerdi.

Parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Süslü bir dille anlatımın etkileyciliği artırılmıştır.
- B) Olay, kişi, zaman ve yer unsurları verilmiştir.
- C) Anlatım, III. kişi ağzıyla yapılmıştır.
- D) İlahi bakış açısıyla yazılmıştır.
- E) Öyküleyici anlatımdan yararlanılmıştır.

2 Hz. Muhammed putlara tapmanın yanlış olduğunu düşünüyordu. (I) Ayrıca Arapların Cahiliye Devri'ndeki örf, âdet ve geleneklerini de onaylamıyordu. (II) Bu nedenle toplumdaki uzaklaşarak Mekke yakınlarındaki Nur Dağı'nda bulunan Hira Mağarası'na gidiyor ve burada derin düşüncelere dalyordu. (III) İbadetini de Hz. İbrahim'in Hanif dinine göre yerine getiriyordu. (IV) Hz. Muhammed Hira Mağarası'nda ibadet ettiği günlerden birinde, 610 yılı Ramazan ayının 27. günü, Cebrail adlı meleğin kendisine ilk vahyi getirmesiyle peygamber oldu. (V) Böylece Hz. Muhammed'in hayatında peygamberlik dönemi başlamıştır.

Yukarıdaki metin iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf numaralı cümlelerden hangisi ile başlar?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3 Hz. Muhammed başlangıçta İslamiyet'i gizli gizli yaymaya çalıştı. (I) Ona ilk inananlar; eşi Hz. Hatice, amcasının oğlu Hz. Ali, azat ettiği kölesi Zeyd ve yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir oldu. (II) "Sana emrolunanı açıkça söyle ve ortak koşanlardan yüz çevir!" ayetinin gelmesinden sonra ise davetini açıktan yapmaya başladı. (III) Mekkeliler putperestler İslamiyet'in yayılmasını önlemek için her yolu deniyorlardı. (IV) Bunun üzerine Hz. Muhammed artan baskılar karşısında zor durumda kalan Müslümanların Habeşistan'a göç etmelerine izin verdi. (V) Bu olaydan sonra bazı Müslümanlar 615 ve 616 yıllarında iki katile hâlinde Habeşistan'a göç etti.

Parçanın anlam bütünlüğü dikkate alındığında numaralandırılmış yerlerin hangisine "Ancak bu davet kolay olmadı." cümlesinin getirilmesi uygun olur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4 Müslümanlar, Mekke'deki sıkıntı ve işkencelerle dolu hayattan kurtulmak için Medine'ye birer ikişer göç etmeye başladılar. Kureyşli müşriklerin endişesi büsbütün artmıştı. Çünkü İslamiyet'in Arabistan'ın her tarafına yayılması ve Suriye ticaret yolu üzerindeki önemli bir merkez olan Medine'nin Müslümanların eline geçmesi Kureyş'in korkulu rüyası idi. Mekkeliler müşrikler kesin tedbir almaya ve Hz. Muhammed'i öldürmeye karar verdiler. Bunun için faaliyete geçtilerse de başarılı olamadılar. Müşriklerin Müslümanları sindirmeye yönelik tavırları sonucu Hz. Muhammed, Hz. Ebu Bekir'le beraber hicret etmeye karar verdi. Hz. Muhammed'in ve Müslümanların inançları uğruna Medine'ye yaptıkları göç "Hicret" olarak adlandırılmıştır.

Bu parçada düşüncüyü geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Tanık gösterme
- B) Sayısal verilerden yararlanma
- C) Örneklendirme
- D) Tanımlama
- E) Benzetme

1

- I. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Yahudilerin bulunduğu Hayber üzerine bir sefer düzenledi.
- II. Bu zaferle Şam ticaret yolunun güvenliği sağlandı.
- III. Kale kuşatılarak kısa sürede ele geçirildi.
- IV. Yahudiler, Şam ticaret yolunu tehdit edip Müslüman ticaret kervanlarına zarar vermeye ve Mekkeli müşrikleri Müslümanlara karşı kışkırtmaya devam etmekteydi.

Numaralandırılmış bu cümlelerden anlamlı ve kurallı bir paragraf oluşturulmak istenirse doğru sıralama nasıl olur?

A) I – IV – III – II	B) II – IV – I – III
C) III – I – IV – II	D) IV – I – III – II
E) IV – II – I – III	

2

Hz. Muhammed çevre ülke ve hükümdarlara elçiler veya mektuplar göndererek onları da İslam'a davet etmiştir. Hristiyan Gassanilere de bu dönemde bir elçi gönderilmiş fakat elçi, Gassani valisi tarafından öldürülmüştür. Bunun üzerine Hz. Peygamber bir ordu hazırlayarak bölgeye sevk etti. Gassani hükümdarı, Bizans'tan yardım istedi. Bölgeye gelen Bizans ordusu ile Müslümanlar arasında bir savaş yapıldı. Bu savaş sonucunda İslam ordusunun sayıca kendisinden çok fazla olan Bizans ordusuyla mücadele edebilecek seviyeye geldiği görüldü. Mute Savaşı Müslümanlarla Bizans arasındaki ilk savaştır.

Bu parçanın başına gelebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mute Savaşı'nın sonuçları
- B) Müslüman elçinin Gassaniler tarafından öldürülmesi
- C) İslam ordusunun zaferleri
- D) Hz. Muhammed'in çevre toplulukları İslam'a davet etmesi
- E) Mute savaşı

3

Hz. Peygamber ordusuyla Mekke üzerine yürümüştür. Şehre giren Müslüman birlikler, ciddi bir direniş ile karşılaşmamış ve kısa sürede kan akıtılmadan fetih tamamlanmıştır. Her zaman barışçıl bir siyaset izleyen Hz. Peygamber, ilk olarak genel af ilan etmiş, kimsenin malına dokunulmamış ve esirler serbest bırakılmıştır. Mekke'nin Fethi ile birlikte Kureyş müşriklerinin Hz. Peygamber ve Müslümanlara karşı olan düşmanlığı sona ermiş, Hicaz Bölgesi'nde İslam'ın yayılışının önündeki engeller ortadan kalkmıştır.

Verilen parçadan aşağıdaki kavramlardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Barış
- B) Hoşgörü
- C) İstila
- D) Can ve mal güvenliği
- E) Müsamaha

4

- I. Mekke'nin Müslümanlar tarafından fethi üzerine Taifliler, putperest diğer kabileler ile birleşerek büyük bir ordu hazırlamıştır.
- II. Yapılan savaşta müşrikler yenilgiye uğratılmış ve Arap Yarımadası'ndaki son putperest tehdit de ortadan kalkmıştır.
- III. Hz. Peygamber, Huneyn'de toplanmış olan bu ordu üzerine sefere çıkmıştır.

Numaralandırılmış metinlerin "giriş-gelişme-sonuç" şekli aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) I – II – III	B) I – III – II
C) II – III – I	D) III – II – I
E) III – I – II	

1

- I. Nitekim Türklerin bir kısmı, Kök Türk Devleti zamanında Budizm'e, Uygurlar Dönemi'nde Maniheizm'e inanmıştır.
- II. Gök Tanrı inancındaki Türkler, X. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmeden önce Moğolistan'dan Tuna boylarına kadar çok geniş bir alana yayılmışlardır.
- III. Hazarlar, Museviliği kabul ederken Peçenekler, Kumanlar ve Bulgarlar gibi Türkler de Hristiyanlığı tercih etmiştir.
- IV. Bu geniş sahada yaşayan Türkler, farklı zamanlarda yaşadıkları çevreye göre çeşitli dinlere inanmıştır.
- V. Ancak bu dinler Türklerin kimliklerini kaybetmesine neden olmuştur.

Numaralandırılmış bu cümlelerden anlamlı ve kurallı bir paragraf oluşturulmak için aşağıdaki sıralamalardan hangisi yapılmalıdır?

- A) I – IV – V – III – II B) II – IV – I – III – V
C) III – I – IV – V – II D) IV – V – I – III – II
E) IV – II – V – I – III

2

(I) Türkler, 642 Nihavend Savaşı'ndan sonra yani VII. yüzyıl ortalarından itibaren Müslümanlarla temas etmeye başlamıştır. (II) İran'da kurulan Sasani Devleti'nin yıkılmasından sonra Türklerle Araplar arasında yaklaşık elli yıl süren mücadeleler yaşanmıştır. (III) Emevi Dönemi'nden (661–750) itibaren ise Türkler, İslamiyet'in hizmetinde yer almaya başlamıştır. (IV) Ancak, Emevilerin Arap olmayanlara uyguladığı olumsuz politika, Türklerin İslamiyet'e geçişini geciktirmiştir. (V) Daha sonra 746'da Horasan'da başlayan ve Emevi Hanedanı'nın yıkılarak Abbasilerin iktidara gelmesini sağlayan isyan hareketinde, Abbasileri destekleyen Türkler önemli rol oynamıştır.

Parçada geçen numaralandırılmış cümleler ile ilgili aşağıdakilerin hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, sayısal veriler kullanılarak anlatıma giriş yapılmıştır.
B) II. cümlede, açıklama tekniğiyle bilgi verilmiştir.
C) III. cümlede, özel isimlere yer verilmiştir.
D) IV. cümlede, farklı düşünmeye yönlendiren bir ifade kullanılmıştır.
E) V. cümlede, özetleyen ve sonuç bildiren bir ifade kullanılmıştır.

3

Orta Asya'daki ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlı Devleti; Karluk, Yağma, Çiğil ve Tuhsi boyları tarafından 840 yılında kurulmuştur. Devletin merkezi Balasagun olup bilinen ilk hükümdarı Bilge Kül Kadir Han'dır. Satuk Buğra Han, İslamiyet'i kabul eden ilk Karahanlı hükümdardır. Müslüman olduktan sonra Abdülkerim adını alan Satuk Buğra Han, Türkler arasında İslamiyet'in yayılması için mücadele etmiş ve bu nedenle El-Mücahit, El-Gazi unvanları ile anılmıştır.

Verilen parçada Karahanlılar ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Türk tarihindeki önemine
B) Hangi Türk boyları tarafından kurulduğuna
C) Devletin merkezinin neresi olduğuna
D) Satuk Buğra Han'a verilen unvanların nedenine
E) Kimler tarafından varlığına son verildiğine

4

Gazneliler; Samanilerin Türk komutanlarından Alp Tegin tarafından 963 yılında başkenti Gazne olarak Horasan, Afganistan ve Kuzey Hindistan'da kurulan Müslüman Türk devletidir. (I) Gaznelilerin başına geçen Gazneli Mahmut, devlete en parlak dönemini yaşatmıştır. (II) Hindistan üzerine 17 sefer yaparak İslamiyet'in Hindistan'da yayılmasına katkı sağlamıştır. (III) Abbasi halifesi, İslam dünyasına yaptığı hizmetlerden dolayı Gazneli Mahmut'a "Sultan" unvanını vermiştir. (IV) Sultan Mesut Dönemi'nde Gazneliler, 1040 yılında Selçuklularla yaptıkları Dandankan Savaşı'nda yenilerek Hindistan'a çekilmek zorunda kalmıştır. (V) Gazneliler, tarihte önemli bir yere sahiptir.

Bu parça iki paragrafa ayrılmak istenirse ikinci paragraf numaralandırılmış cümlelerin hangisiyle başlar?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1 Türkler, her dönemde orduya çok önem vermiştir. Karahanlı ve Gazneli orduları da kullandıkları silahlar ve savaş teknikleriyle devrin en güçlü orduları konumundaydı. Karahanlı ordusu; görevleri saray ve hükümdarı korumak olan saray muhafızları, hükümdarın şahsına bağlı ücretli askerlerden meydana gelen hassa ordusu, hanedan mensupları, valiler ve diğer devlet adamlarının kuvvetleri ile devlete bağlı Türk boylarının kuvvetleri olmak üzere dört ana birimden oluşurdu. Gazne ordusu ise görevleri saray ve hükümdarı korumak olan gulamlar, eyalet ve bağlı devletlerin kuvvetleri, Türkmenler ile ücretli ve gönüllü birliklerden meydana gelirdi.

Verilen parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk-İslam devletlerinde yönetim yapısı
- B) Türk-İslam devletlerinde gulam sistemi
- C) Hasa ordusunun görevleri
- D) Türk-İslam devletlerinde uygulanan savaş taktikleri
- E) Türk-İslam devletlerinde askeri teşkilat

2 (I) Oğuz Yabgu Devleti'nde subaşı olan Selçuk Bey, yabgu ile anlaşmazlığa düşünce kendine bağlı kişilerle Cend şehrine gelmiştir. (II) Burada Selçuk Bey, boyu ile birlikte İslamiyet'i kabul etmiş ve Samanoğulları, Karahanlılar, Gazneliler gibi üç güçlü Müslüman devlet arasında kalmıştır. (III) Selçuk Bey, Horasan bölgesinde sayıları günden güne artan Türkmenlere yurt bulamaması ve mevcut devletlerin onun güçlenmesinden endişelenmesi nedeniyle bölgede oldukça zorlanmıştır. (IV) 1015-1021 yılları arasında Çağrı Bey'in yaptığı keşif seferleri ile Anadolu hakkında yeterince bilgi sahibi olan Tuğrul Bey, çareyi Türkmen boylarına Anadolu'yu hedef göstermekte bulmuştur. (V) Kuruluşa giden süreçte Selçuklular, Gaznelileri 1035'te Nesa'da, 1038'de Serahs'ta mağlup etmiştir.

Parçadaki numaralı cümlelerin hangisinde Selçukluların yaşam tarzında büyük bir değişimin yaşandığından söz edilmiştir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3

- I. Oğuzlar, Tuğrul Bey önderliğinde yeni bir Müslüman Türk devleti olan Selçuklu Devleti'ni kurmuştur.
- II. 1040 Dandanakan Savaşı'nı kazanarak İran'da tek siyasi güç hâline gelen Tuğrul Bey, Şii Büveyhilerin baskı altında tuttıkları Abbasi halifesini bu baskıdan kurtararak bozulan İslam birliğini yeniden sağlamıştır.
- III. Selçuklu Devleti'nin kurulmasından birkaç yıl sonra on bin çadırılık bir Türk topluluğu Müslüman olmuştur.
- IV. Selçukluların Anadolu'ya hâkim olmaya başlaması ve burayı İslamlaştırması üzerine papa önderliğindeki Batı dünyası, Türk-İslam dünyası üzerine Haçlı Seferleri düzenlemiştir.

Numaralanmış bu cümlelerin anlamlı bir bütün oluşturması için hangilerinin yer değiştirmesi gerekir?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4

X. yüzyıl başlarında Oğuzların elindeki Yeni-kent, Huvare ve Cend gibi şehirlerin yanı sıra Karlukların idaresindeki bazı yerlerde Müslüman gruplar yaşamıştır. Bu gruplar, buldukları bölgelerdeki Türkler ile iyi münasebetler kurmuştur. Oğuzlar, medeni seviyesi yüksek olan bu Müslümanlardan İslam dininin esaslarını öğrenmiştir. Dolayısıyla X. yüzyılın ikinci yarısında, Oğuzlar arasında İslamiyet'in yayılmaya başladığı söylenebilir. Samanoğulları şehzadesi Ebu İbrahim (Muntasır), Maveraünnehir'i Karahanlıların elinden almak için Oğuz yabgusu ile bir antlaşma yapmış ve bir süre sonra yabgu, Müslüman olmuştur.

Bu parçaya getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) X. Yüzyıl Başlarında Oğuzlar
- B) Türklerin İslamiyet İle Tanışması
- C) Müslüman Olan Oğuz Boyları
- D) Oğuzların İslamiyet'i Kabulü
- E) İslamiyet'in Orta Asya'da Yaygınlaşması

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.girisyayinlari.com | girisyayinlari@gmail.com

